

Zpracovala Olivie Vacková a Klára Wiesnerová, ZŠ Mozartova, Olomouc

V Norsku bylo líp než v Německu

Tatínek naší pamětnice, mé babičky Heleny Antlové, se musel o sebe postarat už v sedmnácti letech, když se ocitl 3 600 km daleko od domova v norském Narviku.

Pan Ladislav Grepl pocházel z rodiny s osmi sourozenci. Byli chudí, jeho otec, který byl krejčí, musel z malého platu uživit všech osm dětí, což rozhodně nebylo snadné.

„...museli chodit na dříví, na borůvky, aby tu rodinu, aby se užívala...“

V šestnácti letech pradědovi do života vstoupila válka, což pro něj konkrétně znamenalo, že byl povinně nasazen pracovat pro Německou říši.

Německu chyběla pracovní síla, a proto v roce 1942 zavedlo v Protektorátu totální nasazení mužů ročníků 1918–1924. Včetně sedmnáctiletého Ladislava Grepla byli nuceni k otrocké práci v těžkých podmínkách – dlouhá pracovní doba, málo jídla, špatné ubytování a hrozba spojeneckých náletů.

Pradědeček nejprve pracoval jako stavební dělník v německém městě Ramscheid pro nacistickou polovojenskou pracovní organizaci Todt. Později byl nasazen u firmy IG Farben, nechvalně proslulé výrobou smrtícího plynu Cyklon B. Po několika měsících byl přeložen na stavbu železnice v norském přístavním městě Narvik.

V Norsku ho čekal obrovský mráz, nedostatek jídla, ale také velice přátelští a dobrosrdeční místní obyvatelé. Norsko totiž bylo okupovanou zemí stejně jako Československo. A to oba národy spojovalo.

„... ty dělníky si hrozně oblíbili. Protože říkal, že po té práci, že tam měli vytopeny ty domky pěkně, a že tam šel, a že se ohřál.“

Praděda pracoval v Narviku na stavbě železnice. Toto město leží jen asi 220 kilometrů severně od polárního kruhu. Práce v extrémních podmínkách nebyla jednoduchá – v zimě teploty klesaly až na -36 °C.

„...takže aby jim neumrzli nosy, tak museli mít „šulky“, měli chránění, jinak by jim to umrzlo.“

Po válce mu norská rodina, která ho během pobytu přijala téměř jako vlastního syna, dala na památku dárek.

„...upletla nádhernej svetr s norskýma vzorama, ale to že tehdy po válce to bylo jako něco!“

Čtyři měsíce po skončení války se praděda stále nevracel domů, protože moře bylo zaminované. Rodina už ho oplakala a smířila se s tím nejhorším. A pak – v září – se zničehonic objevil ve vedlejší vesnici.

„...a najednou všichni: „Lad’a Greplů se vrátil“ a to prej šlo jak pošta a celá ta další dědina ho doprovázela dom...“

Mír a svoboda jsou cenné a křehké, nesmíme je brát jako samozřejmost. Možnost studovat či cestovat je dar, který totalitní režimy mnoha lidem vzaly. Je na nás, aby se historie neopakovala

Nucené nasazení naučilo pradědečka vážit si života i lidí. Proto na něj vzpomínají jako na čestného muže. Po válce se oženil, měl dvě děti a z Norska si kromě svetru přivezl i celoživotní odpor k rybám.

„...dycky nerad potom na Vánoce měl kapra.“

„já jsem se najedl těch ryb v Norsku.“